

รัฐประหารกับการเมืองไทย

COUPS AND THAI POLITICS

ศักดิ์ภัท ชาวณัฏษณ์สกุล¹ และยุพา ปราชญากุล²

Sakdipat Chaovaluksakul and Yupa Prachayakul

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอ (1) บริบททางการเมืองไทย เกี่ยวกับการรัฐประหารในไทย ตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน และ (2) ตัวแบบการรัฐประหาร ของการเมืองไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ผลการศึกษา พบว่า (1) บริบททางการเมืองของไทยตั้งแต่สมัยรัฐจารีต รัฐสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ถึงยุค รัฐสมัยใหม่ในปัจจุบัน การรัฐประหารกับการเมืองไทยยังคงวนเวียนเป็นวงจรอุบาทว์ จนถึงปัจจุบัน และสามารถสรุปได้ว่า การรัฐประหารของไทยนั้น เกิดจากความขัดแย้งระหว่างชนชั้นนำของไทย ที่ช่วงชิงการ ครองอำนาจนำระหว่างกันเอง (2) ตัวแบบการรัฐประหารกับการเมืองไทยนั้น ขึ้นอยู่กับการรักษาสมดุล อำนาจระหว่างไตรภาคีอำนาจ คือ กลุ่มพลังเก่า กลุ่มพลังใหม่ และกลุ่มพลังภายนอก (ทุนนิยมโลก) โดยหากเกิดความไม่สมดุลอำนาจขึ้น กลุ่มพลังเก่าและพลังใหม่จะแย่งชิงการครองอำนาจนำ (Hegemony) โดยใช้วาทกรรมเป็นเครื่องมือสร้างความชอบธรรมทางการเมืองในการเข้าช่วงชิงในพื้นที่ สังคมอุดมการณ์ แต่กลุ่มพลังที่จะได้ครองอำนาจนำ จะต้องได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มพลังภายนอก อันหมายถึงกลุ่มทุนนิยมโลกนั่นเอง ดังนั้นกลุ่มพลังภายนอกจึงเป็นกลุ่มพลังชี้ขาดการครองอำนาจนำรัฐ อย่างแท้จริง

คำสำคัญ: ไตรภาคีอำนาจ, กลุ่มพลังเก่า, กลุ่มพลังใหม่, กลุ่มพลังภายนอก

¹ นักวิชาการอิสระ e-mail: sakdipatchao@gmail.com

² คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร e-mail: noraseth.singhapol@nexans.com

ABSTRACT

The two purposes of this article are: (1) To describe the context of Thai politics about coups in Thailand from past to present; and (2) To propose a model of Thai political coups from past to present. The study indicated that: (1) In the context of Thai politics from the traditional State, to the absolute monarchy State, and to the present modern State, coups and Thai politics continue as a vicious circle to the present, and it is concluded that Thai coups result from the conflict between Thai elites who grab the power of occupation from each other. (2) The model of Thai political coups depends on the balancing of power between the tripartite power of the new force, the old force, and the external force (i.e., world capitalism group). If there is a power imbalance, the old force and new force will grab the power (i.e., hegemony) by using discourse as a tool to legitimate the political action to grab the social ideology area. But the force which wins the occupation must be supported by the external force of the world capitalism group. So, the external force entirely judges the power of occupation.

Key words: tripartite power, new force, old force, and external force

บทนำ

การรัฐประหาร (Coup D'etat) สำหรับประเทศไทยนั้น ประชาชนทั่วไปมักจะเข้าใจผิดว่าเป็น “การปฏิวัติ” (Revolution) ซึ่งหมายถึง การเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองซึ่งอาจจะพอเข้าใจได้ว่าทำไมสังคมการเมืองไทยจึงเข้าใจเช่นนั้น เนื่องจากว่าประเทศไทยมีการรัฐประหารหลายครั้ง และผู้ก่อการมักจะใช้คำว่า “คณะปฏิวัติ” หรือ “คณะปฏิรูป” จริงๆ แล้วการปฏิวัติและการปฏิรูปในบ้านเราเป็นเพียง “การรัฐประหาร” ซึ่ง ศ.ดร.สุรชาติ บำรุงสุข ได้ให้นิยามว่า “หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงผู้นำรัฐบาลโดยไม่เป็นไปตามกติกาหรือข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญและการเปลี่ยนแปลงเช่นนี้เกิดขึ้นจากการใช้อำนาจทางการเมือง ซึ่งมีลักษณะของการใช้จริงหรือขู่ว่าจะใช้จริงก็ตาม” (สุรชาติ บำรุงสุข, 2558)

การรัฐประหารในทางการเมืองไทยมีมาตั้งแต่สมัยเป็นรัฐจารีต เหตุการณ์สำคัญในสมัยกรุงศรีอยุธยา ก็คือเหตุการณ์รัฐประหารในรัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราชฯ โดยพระเพทราชา สมัยกรุงธนบุรีก็เกิดการรัฐประหารโดยพระยาจักรี จนเมื่อรัชกาลที่ 5 สร้างรัฐสมบูรณาญาสิทธิราชย์ขึ้น ก็มาเกิดการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองขึ้น ในปี 2475 โดยคณะราษฎร ในรัชสมัยรัชกาลที่ 7 จากนั้นหลังก็ได้เกิดการรัฐประหารอีกหลายครั้ง ที่สำคัญคือการรัฐประหาร ปี 2490 โดยจอมพลแปลก พิบูลสงคราม ถือเป็นการปิดฉากฐานนำทางการเมืองของกลุ่มคณะราษฎร และการรัฐประหารปี 2500 โดยจอมพลสฤษดิ์

ธนรัชต์ ล้มล้างอำนาจนำของจอมพลแปลก พิบูลสงคราม ลง ต่อมาเกิดการรัฐประหารอีกครั้งในปี 2519 และปี 2520 จนมาถึงปี 2535 ซึ่งสังคมนครเมืองไทยก็คิดว่าคงจะไม่มีการรัฐประหารอีกแล้วในสังคมนครเมืองไทย แต่ปรากฏว่ามาเกิดรัฐประหารอีกครั้ง ในปี 2549 โดยพลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน ต่อรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และสุดท้ายการรัฐประหารรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร โดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในปี 2557 ทำให้ประเทศไทยตกอยู่ภายใต้รัฐบาลทหารในปัจจุบัน

กล่าวโดยสรุป อาจกล่าวได้ว่า การรัฐประหาร ได้เกิดขึ้นคู่กับสังคมนครเมืองไทยมาอย่างยาวนาน ตั้งแต่สมัยยุครัฐจารีตจนถึงปัจจุบัน แต่ปรากฏว่าเป็นเพียงการแย่งชิงอำนาจนำของชนชั้นนำของประเทศ ไม่ได้เกี่ยวข้องกับประชาชนผู้ถูกปกครองเลย ดังนั้นผู้ศึกษา จึงมีความสนใจศึกษาถึง การรัฐประหารทางการเมืองของไทย มีความเป็นมาอย่างไร ตลอดจนมีรูปแบบ ยุทธวิธีอย่างไร จะกำหนดเป็นต้นแบบทางการเมืองว่าด้วยการรัฐประหารได้หรือไม่ อันนำมาสู่การสนใจศึกษาครั้งนี้

กรอบแนวคิดและการเกี่ยวข้องของการศึกษา

กรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ ใช้แนวคิดการครองอำนาจนำ (Hegemony) ของอันโตนิโอ กรัมสกี มาวิเคราะห์การรัฐประหารในทางการเมืองของไทย ตั้งแต่สมัยรัฐจารีต รัฐสมัยใหม่หรือรัฐสมบูรณาญาสิทธิราชย์ จนถึงรัฐสมัยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 จนถึงปัจจุบัน โดยนำมาวิเคราะห์ร่วมกับทฤษฎีระบบโลก และใช้ทฤษฎีวาทกรรมของฟูโกต์ มาเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อน War of Movement เข้าครอบงำแย่งชิงพื้นที่สังคมนครเมือง เพื่อให้ได้มาซึ่งพื้นที่สังคมนครเมือง ทำให้สามารถครอบครองการใช้อำนาจกลไกรัฐจนสามารถครองอำนาจนำ ในพื้นที่โครงสร้างส่วนบนอันถือว่าการครองอำนาจนำรัฐโดยสมบูรณ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบบริบททางการเมืองไทยต่อการรัฐประหาร ตั้งแต่สมัยรัฐจารีต รัฐสมบูรณาญาสิทธิราชย์ และรัฐหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 จนถึงปัจจุบัน
2. เพื่อทราบถึงต้นแบบที่ใช้ในการทำรัฐประหารทางการเมืองไทย ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

สมมติฐานการศึกษา

เศรษฐกิจเป็นตัวกำหนดทำให้ชนชั้นนำเกิดการแย่งชิงการครองอำนาจนำ ระหว่างกลุ่มพลังเก่าและกลุ่มพลังใหม่ โดยมีกลุ่มพลังที่สนับสนุนและชี้ขาดให้กลุ่มพลังที่ขัดแย้งนั้นได้ครองอำนาจนำ คือกลุ่มพลังภายนอกหรือกลุ่มทุนนิยมโลกนั่นเอง

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษา เรื่อง การรัฐประหารกับการเมืองไทยนี้ ได้กำหนดขอบเขตของการศึกษา การรัฐประหาร ตั้งแต่สมัยรัฐจารีต โดยเลือกกรณีศึกษาสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช สมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี และ รัฐสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ศึกษาสมัยรัชกาลที่ 7 และศึกษาการเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 ตลอดจน ศึกษาการรัฐประหารช่วงหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 มาจนถึงปัจจุบัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ไตรภาคอำนาจ หมายถึง กลุ่มพลังเก่า กลุ่มพลังใหม่ และกลุ่มพลังภายนอก

กลุ่มพลังเก่า หมายถึง กลุ่มชนชั้นนำฝ่ายอนุรักษ

กลุ่มพลังใหม่ หมายถึง กลุ่มชนชั้นนำฝ่ายก้าวหน้า

กลุ่มพลังภายนอก หมายถึง กลุ่มทุนนิยมโลก

ทบทวนวรรณกรรม

สุรชาติ บำรุงสุข (2558, หน้า 65) ได้ให้ความหมายของการรัฐประหาร (Coup D'etat) ว่า คือ กระบวนการเปลี่ยนแปลงผู้นำรัฐบาลโดยไม่เป็นไปตามกติกา หรือข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญและการเปลี่ยนแปลงเช่นนี้เกิดขึ้นจากการใช้อำนาจทางการเมืองที่มีลักษณะของการใช้จริง หรือพูดว่าจะใช้จริงก็ตาม ส่วน “การปฏิวัติ” (Revolution) คือ การเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง

นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2549, หน้า36) กล่าวว่า การรัฐประหารสมัยรัฐจารีตของไทย คือการแย่งชิงอำนาจกันระหว่างขุนนางฝ่ายปกครองและกษัตริย์ ซึ่งเป็นพันธมิตรกับขุนนางฝ่ายชำนาญการนั้น มิได้ไปเกี่ยวพันถึงประชาชน

นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2550, หน้า 281-290) เรื่องการเมืองไทยสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี กล่าวว่า ขุนนางสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรีแบ่งเป็นสามกลุ่ม กลุ่มแรก พวกข้าหลวงเดิมของพระเจ้ากรุงธนบุรี กลุ่มสอง ขุนนางผู้ใหญ่สมัยกรุงศรีอยุธยา และกลุ่มที่สาม ข้าราชการทั่วไป โดยนิธิฯ สรุปว่า เจ้าพระยาจักรี คือศูนย์กลางของ “ขุนนางกรุงเก่า”

ศักดิ์ภัท เชาวน์ลักษณ์สกุล (2557) พบว่า การสร้างรัฐชาติสยาม รัชกาลที่ 5 ทรงแย่งชิงอำนาจมาจากกลุ่มขุนนาง โดยการสนับสนุนของทุนนิยมโลกอังกฤษ

อุดม ตะนังสูงเนิน (2535, หน้า145) เรื่อง พัฒนาการทางการเมืองในประเทศไทย ตอนฐานะที่แน่นอนในทางประวัติศาสตร์ของการปฏิวัติ 2475, กล่าวว่าที่การปฏิวัติ 2475 ล้มเหลว เกิดจากทั้งสองฝ่าย ทั้งฝ่ายผู้ก่อการกับฝ่ายต่อต้านหรือฝ่ายผู้สูญเสียอำนาจและบริวาร

สนั่น เหล่าประวิติชัย (2558) เรื่อง รูปแบบการแก้ไขปัญหาคาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย

พบว่า การรัฐประหารซึ่งเป็นวงจรอุบาทว์ของการเมืองไทยนั้นเกิดจากความขัดแย้งของชนชั้นนำ

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2552, หน้า 61-62) ได้สรุปแนวคิดของ อันโตนิโอ กรัมสกี ในเรื่องรัฐ โดยกล่าวว่า กรัมสกี ได้เสนอเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคม โดยแยกโครงสร้างส่วนบนของมาร์กซ์ ออกเป็น 2 พื้นที่ คือพื้นที่นอกสังคมการเมือง (civil society) กับพื้นที่สังคมการเมือง (political society) ซึ่งก็คือรัฐนั่นเอง โดยกรัมสกี กล่าวว่าพื้นที่ทั้งสองที่เป็นโครงสร้างส่วนบนนี้มีภารกิจครอบงำสังคมและกำกับควบคุมโดยตรงโดยการใช้อำนาจรัฐ ดังนั้น กรัมสกี จึงเห็นต่างจากมาร์กซ์ที่ให้ความสำคัญกับโครงสร้างส่วนล่าง โดยกรัมสกีเห็นต่างว่า หากผู้ปกครองสามารถยึดกุมโครงสร้างส่วนบนได้ ก็จะสามารถครอบครองอำนาจนำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่นอกสังคมการเมือง ชนชั้นปกครองจะเป็นฝ่ายกำหนดจิตสำนึก จนกลายเป็นจิตสำนึกของมวลชนเป็นปทัชฐานมวลชนเกิดการยอมรับ ยินยอมพร้อมใจเป็นระบบศีลธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและพฤติกรรมสังคม ดังนั้น โครงสร้างส่วนบนจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นพลวัตผลักดันให้เกิดพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ได้มากกว่าโครงสร้างส่วนล่าง

Robert W. Cox (1986) (อ้างใน จิตติภัทร พูนขำ, 2556, หน้า 49-50) ได้นำแนวคิดของ กรัมสกี เรื่องการครองอำนาจนำ (hegemony) เข้ามาอธิบายระเบียบโลก (word orders) หรือระบบโครงสร้างอำนาจโลก โดยพิจารณาโครงสร้างอำนาจทางประวัติศาสตร์ ว่าเป็นความสัมพันธ์ระหว่างขีดความสามารถทางวัตถุ (material capabilities) กระแสความคิด (ideas) และสถาบัน (institutions) โดยถ้าหากว่าพลังทั้งสามส่วนนี้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกันอย่างลงตัวในช่วงเวลาหนึ่ง โครงสร้างอำนาจโลกนั้นก็สามารถครองอำนาจนำ เป็น hegemony ที่มีเสถียรภาพและได้รับการยอมรับจากสมาชิกของระบบระหว่างประเทศ ดังนั้น hegemony จึงเป็นโครงสร้างอำนาจที่ไม่ได้เพียงขีดความสามารถทางการทหารและเศรษฐกิจ แต่ยังมีอำนาจในเชิงอุดมการณ์หรืออำนาจนำในทางความคิดด้วย เพื่อให้รัฐต่างๆ ต้องปรับตัวหรือตอบสนองข้อเรียกร้องของโครงสร้างอำนาจโลก โดยโครงสร้างอำนาจโลกจะดำรงอยู่ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เมื่อความสัมพันธ์ทางการผลิตและพลังทางสังคมเปลี่ยนแปลงไป ก็จะก่อให้เกิดความตึงเครียดและขัดแย้งขึ้นภายในโครงสร้างอำนาจเดิม และการต่อสู้เพื่อกำหนดความสัมพันธ์ทางอำนาจแบบใหม่มาแทนที่

กุลลดา เกษบุญชู มีดี (2549) เรื่อง ทุนนิยมอังกฤษกับเอเชียตะวันออก พบว่า พลังที่อยู่เบื้องหลังการล่าอาณานิคมของจักรวรรดินิยมอังกฤษ คือระบบทุนนิยม ซึ่งการล่าอาณานิคมเป็นเพียงมิติมนทัศน์ของการทำงานของทุนนิยมอังกฤษ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเมื่อสยามเชื่อมต่อกับทุนนิยมโลกอังกฤษ จึงกลายเป็นประเทศบริวารของทุนนิยมอังกฤษ ที่พยายามดูดซับ ขูดรีดทรัพยากรจากประเทศราชเพื่อประเทศแม่

Foucault (1978) กล่าวว่า วาทกรรม คือข้อความที่ถูกพูด เขียน เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งในสังคมยุคใดยุคหนึ่ง ซึ่งกำกับด้วยกรอบความรู้ ความเข้าใจของสังคมยุคนั้นๆ และการไหลเวียนของข้อความ ส่งผลให้เกิดปฏิบัติการทางสังคม

ปฏิบัติการเชิงอำนาจทางวาทกรรม กับปฏิบัติการทางสังคม เป็นสิ่งที่ค้ำจุนสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อสร้างอัตลักษณ์ ของถ้อยคำชุดหนึ่งขึ้นในสังคม อำนาจวาทกรรมเป็นการช่วงชิงการนำใน การกำหนด กฎเกณฑ์ ระบบ ระเบียบ และการสร้างองค์กรต่างๆ เพื่อเข้าครอบงำครอบครอง

กล่าวโดยสรุป การรัฐประหารของการเมืองไทย ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันเกิดจากความขัดแย้งของชน ชชั้นนำ ระหว่างกลุ่มพลังเก่าและกลุ่มพลังใหม่ ที่แย่งชิงอำนาจนำในการปกครองรัฐ โดยรวมแล้วมาจาก เศรษฐกิจเป็นตัวกำหนดกำหนด ทำให้พลังภายนอกจึงมีโอกาสเมาสันับสนุนชี้ขาด “การครองอำนาจนำ” (Hegemony) โดยการรัฐประหารของไทยมักจะใช้ “วาทกรรม” เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อน ด้านความ เชื่อ อุดมการณ์ ความคิด เข้าไปในพื้นที่สังคมอุดมการณ์ (Civil Society) อันเป็นการสร้าง “ความชอบธรรม” ในการทำ “รัฐประหาร”

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (documentary research) มาบูรณาการเป็นผลการวิจัยใน 2 ประเด็นคือ (1) บริบททางการเมืองไทย เกี่ยวกับการรัฐประหารในไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และ (2) ตัวแบบการรัฐประหารของการเมืองไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

การวิจัยเอกสาร

เป็นกระบวนการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรัฐประหารทางการเมืองของไทย โดยมี รายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

1. ดำเนินการศึกษาและทบทวนเอกสารจากแหล่งทุติยภูมิ (secondary data) ทั้งในส่วนของ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบริบทการรัฐประหารในประเทศไทยตั้งแต่สมัยรัฐจารีตถึงปัจจุบัน
2. หลังจากการศึกษาและทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องแล้ว ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิง พรรณนา โดยการรวบรวมข้อมูลมาจัดแบ่งประเภทหมวดหมู่ (categories) จัดระบบของข้อมูล แล้วนำมา แยกประเภทของข้อมูลตามประเด็นของกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ และนำมาวิเคราะห์แบบอุปนัย (analytical induction) คือใช้การตีความหมายและการวิเคราะห์แบบการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากนั้นนำข้อมูลมาสังเคราะห์เป็นคำตอบเชิงเหตุผลทางตรรกะ เพื่อสร้างข้อสรุปจากข้อมูลที่เป็น รูปธรรมหรือเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นโดยใช้การบรรยายเชิงพรรณนา (descriptive) เพื่อให้ได้ข้อสรุปและ แนวคิดทางนามธรรมที่จะสามารถอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้

3. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลทางเอกสาร (documentary research) ไปบูรณาการ วิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ถูกต้อง สมบูรณ์ทุกด้าน และครอบคลุมตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า

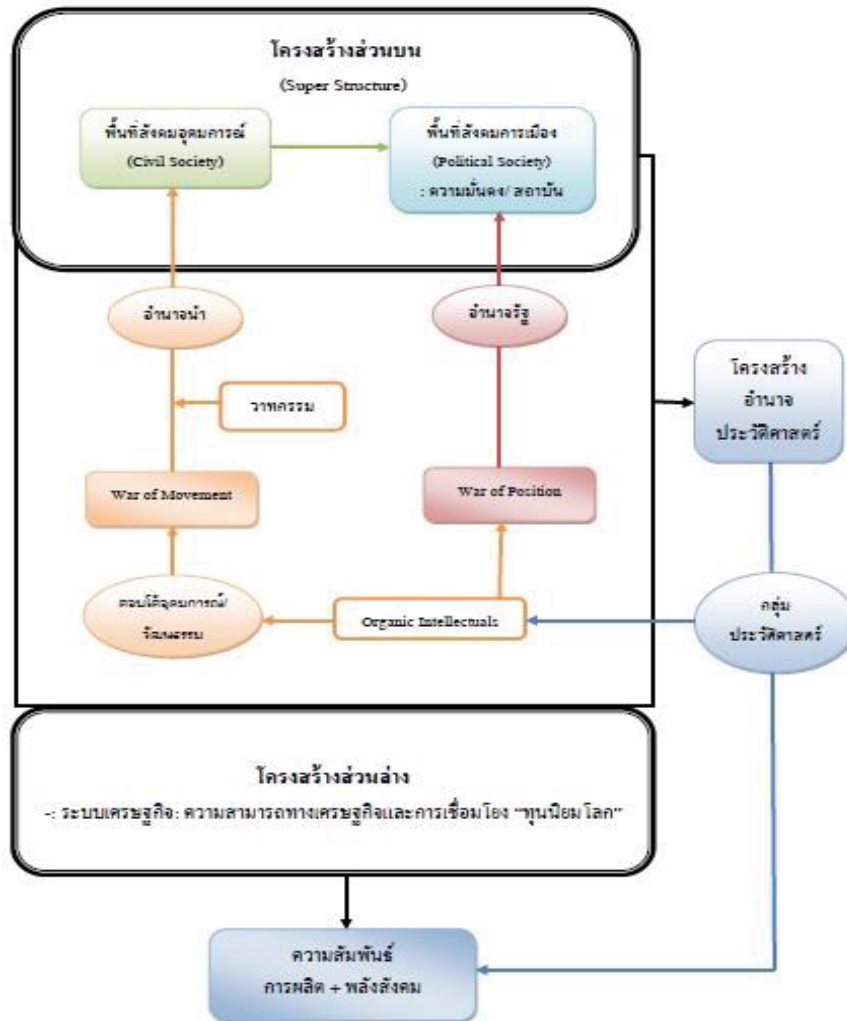
1. บริบททางการเมืองของไทยตั้งแต่สมัยรัฐจารีต รัฐสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ถึงยุครัฐสมัยใหม่ในปัจจุบัน การรัฐประหารกับการเมืองไทยยังคงวนเวียนเป็นวงจรอุบาทว์ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การรัฐประหารของไทยนั้น เกิดจากความขัดแย้งระหว่างชนชั้นนำของไทยในช่วงชิงการครองอำนาจนำระหว่างกันเอง

2. ตัวแบบการรัฐประหารกับการเมืองไทยนั้น ขึ้นอยู่กับการรักษาสมดุลอำนาจระหว่างไตรภาคีอำนาจ คือ กลุ่มพลังเก่า กลุ่มพลังใหม่ และกลุ่มพลังภายนอก (ทุนนิยมโลก) โดยหากเกิดความไม่สมดุลอำนาจขึ้น กลุ่มพลังเก่าและพลังใหม่จะแย่งชิงการครองอำนาจนำ (Hegemony) โดยใช้วาทกรรมเป็นเครื่องมือสร้างความชอบธรรมทางการเมือง ในการเข้าช่วงชิงในพื้นที่สังคมอุดมการณ์ แต่กลุ่มพลังที่จะได้ครองอำนาจนำ จะต้องได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มพลังภายนอก อันหมายถึงกลุ่มทุนนิยมโลกนั่นเอง ดังนั้น กลุ่มพลังภายนอกจึงเป็นกลุ่มพลังชี้ขาดการครองอำนาจนำรัฐอย่างแท้จริง อันอาจกล่าวได้ว่า เศรษฐกิจเป็นตัวกำหนดนั่นเอง

การอภิปรายผล

1. การรัฐประหาร สมัยรัฐจารีต

1.1 การรัฐประหารสมัยพระนารายณ์มหาราช เกิดจากการทำรัฐประหารโดยพระเพทราชา อันเป็นตัวแทนของกลุ่มพลังใหม่ ชุนนางฝ่ายปกครอง กับกลุ่มพลังเก่า ฝ่ายพระมหากษัตริย์ พระนารายณ์มหาราช พระปีย์และขุนนางฝ่ายชำนาญการ (ฟอลคอน) พระเพทราชาใช้ปัญญาชนอินทรีย์ (Organic Intellectuals) คือกลุ่มพระสงฆ์ เป็นตัวขับเคลื่อน War of Movement โดยสร้างวาทกรรมทางการเมือง เรื่องการเข้ารีตทางศาสนามาครอบงำสังคม จนสามารถปลุกประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม จนสามารถครอบงำพื้นที่สังคมอุดมการณ์ได้ และทำการยึดอำนาจต่อกลุ่มอำนาจเก่าได้สำเร็จ และการรัฐประหารครั้งนี้ ถึงแม้ฟอลคอนจะเป็นคนต่างชาติ แต่ไม่ใช่เป็นตัวแทนของกลุ่มพลังภายนอก ส่วนพระเพทราชานั้น สามารถประสานกลุ่มพลังนอกที่สำคัญได้ เช่น กลุ่มพลังภายนอกโปรตุเกสและฮอลันดา ไม่ให้เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนฟอลคอน โดยใช้วาทกรรมทางการเมืองใส่ร้ายฟอลคอน ทำให้พลังภายนอกเห็นว่า การขัดแย้งระหว่างพระเพทราชากับฟอลคอนนั้นเป็นเรื่องส่วนตัวมากกว่าเรื่องระดับรัฐอันจะกระทบต่อผลประโยชน์ต่อรัฐ ทำให้พระเพทราชาสามารถครองอำนาจนำได้สำเร็จ

ภาพ 1 โครงสร้างส่วนบน

1.2 การรัฐประหารสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี เกิดขึ้นระหว่างกลุ่มพลังเก่า ซึ่งเป็นขุนนางตั้งแต่ สมัยกรุงศรีอยุธยาอันมีพระยาจักรีเป็นหัวหน้าศูนย์อำนาจเก่า กับพระเจ้ากรุงธนบุรี อันถือเป็นกลุ่มพลัง ใหม่ที่กอบกู้เอกราชได้ โดยพระยาจักรี ได้ตอบโต้พระเจ้ากรุงธนบุรีผ่านวาทกรรมที่ว่าพระเจ้ากรุงธนบุรี มี พระสติวิปลาส และสนับสนุนพระยาสุรศักดิ์ (ปัญญาชนอินทรีย์) ให้ก่อสถานการณ์หรือก่อกบฏขึ้นในเมือง หลวง จากนั้น ให้กลุ่มพลังเก่าในเมืองหลวงทำการปราบกลุ่มกบฏ ยึดเมืองหลวง จับพระเจ้ากรุงธนบุรีได้ และเชิญพระยาจักรีเข้าเมืองหลวง การรัฐประหารสำเร็จของเจ้าพระยาจักรีครั้งนี้ ส่วนหนึ่งเกิดจาก เศรษฐกิจกำหนด เนื่องจากกลุ่มพลังเก่านี้ ถูกพระเจ้ากรุงธนบุรีกีดกัน โดยไม่ให้ได้รับตำแหน่งสำคัญทาง เศรษฐกิจหรือการคลังเลย ตำแหน่งพระคลังเป็นของพระยาพิพิธ และพระยาศรีพิพัฒน์ ซึ่งเป็นคนจีน และมี

พระยาสุรเสนากรมท่า ที่ควบคุมการค้าระหว่างประเทศทั้งหมด ซึ่งถือว่าพระเจ้ากรุงธนบุรีได้รับการสนับสนุนจากพลังภายนอกคือจีน แต่ภายหลังพระยาจักรีก็ยังมี การส่งราชบรรณาการถึงจีนอยู่ตามแซ่ของพระเจ้ากรุงธนบุรี ถือว่าพลังภายนอกขณะนั้นไม่เข้ามามีส่วนต่อด้านพระยาจักรี

2. การรัฐประหารสมัยรัฐสมบูรณาญาสิทธิราชย์ การรัฐประหารขุนนางของรัชกาลที่ 5

สมัยเมื่อรัชกาลที่ 5 ขึ้นครองราชย์ พระองค์ยังทรงเป็นยุวกษัตริย์ อำนาจการปกครองเป็นของตระกูลขุนนางถือเป็นกลุ่มพลังเก่า และบ้านเมืองขณะนั้นแบ่งเป็นสามกลุ่ม กลุ่มสยามเก่า คือกลุ่มขุนนางที่ไม่ยอมรับวัฒนธรรมตะวันตก กลุ่มสยามอนุรักษ คือกลุ่มตระกูลขุนนาง ซึ่งยอมรับวัฒนธรรมตะวันตกบ้าง มีสมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์เป็นหัวหน้า และกลุ่มสยามใหม่ มีรัชกาลที่ 5 เป็นหัวหน้า ถือได้ว่าเป็นกลุ่มพลังใหม่ พระองค์ทรงดำเนินการลดทอนอำนาจกลุ่มขุนนาง (พลังเก่า) มาไว้ที่พระองค์ เริ่มจากกลุ่มสยามเก่าถูกลดทอนไพร่พล โดยการเลิกทาส ส่วนกลุ่มสยามอนุรักษ โดยวาทกรรมเรื่องการซื้อราษฎรบังหลวง ผ่านมาตรการตุลาการวิวัฒน์ที่พระองค์ตั้งขึ้น หรืออาจเรียกว่า ปัญญาชนอินทรีของพระองค์ และทรงได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มพลังภายนอก คือ ทุนนิยมอังกฤษ โดยการแลกเปลี่ยนเรื่องผลประโยชน์ทางการค้าหาศาล นับว่าเกิดจากเศรษฐกิจกำหนดนั่นเอง จนทำให้พระองค์สามารถสร้างรัฐสมบูรณาญาสิทธิราชย์ อันเป็นการรวมศูนย์อำนาจที่พระมหากษัตริย์ หรือการครองอำนาจนำอย่างเด็ดขาดนั่นเอง

3. การรัฐประหารรัฐสมัยใหม่หลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475

3.1 การรัฐประหารเจียบ 1 เมษายน 2476

หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 กลุ่มคณะราษฎร ถือเป็นกลุ่มพลังใหม่ ได้ประนีประนอมกับกลุ่มพลังเก่า คือฝ่ายพระมหากษัตริย์ โดยยินยอมให้ พระยามโนปกรณนิติธาดา ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี (ประธานคณะกรรมการราษฎร) ซึ่งเป็นฝ่ายพลังเก่า เพื่อให้เกิดความสงบในบ้านเมือง แต่ปรากฏว่าได้มีความขัดแย้งระหว่างกลุ่มพลังเก่ากับคณะราษฎรกลุ่มพลังใหม่ขึ้น เมื่อหลวงประดิษฐมนูธรรมได้เสนอร่างนโยบายเค้าโครงเศรษฐกิจแห่งชาติขึ้น กลุ่มพลังเก่าคัดค้านโดยสร้างวาทกรรมว่า เป็นโครงการเศรษฐกิจแบบคอมมิวนิสต์รัสเซีย ดังนั้น เมื่อสภาเสนอพระราชบัญญัติสำคัญ 2 ฉบับ คือ พ.ร.บ.เงินกู้ภายในประเทศ และ พ.ร.บ.งบประมาณแผ่นดินประจำปี 2476 เข้าสู่การพิจารณาของสภา พระยามโนปกรณนิติธาดา เห็นว่าร่างดังกล่าวอาจไม่ผ่านมติของสภา จึงให้พระยาทรงสุรเดชนำทหารพร้อมอาวุธเข้าควบคุมสภา และตรวจค้นอาวุธ ส.ส.ทุกคนในที่ประชุม จึงสร้างความไม่พอใจแก่ ส.ส. และสภาลงมติให้ประธานสภาออกคำสั่งยกเลิกการค้นดังกล่าว จากนั้น พระยามโนปกรณนิติธาดา ได้ออกพระราชกฤษฎีกาปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎร แต่งตั้งคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ และงดใช้รัฐธรรมนูญบางมาตรา โดยคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ ไม่มีหลวงประดิษฐมนูธรรมกับผู้ใกล้ชิดอีก 4 คน เข้าร่วมด้วย การรัฐประหารครั้งนี้ถือเป็นการรัฐประหารโดยพระราชกฤษฎีกาปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎร

กล่าวโดยสรุป การรัฐประหารครั้งนี้ เกิดขึ้นจากความขัดแย้งของชนชั้นนำ ระหว่างกลุ่มพลังเก่าและกลุ่มพลังใหม่ โดยกลุ่มพลังเก่าทำการสร้างสถานการณ์ โดยเสนอพระราชบัญญัติที่คาดว่าจะไม่ผ่านสภา สร้างวาทกรรมว่ารัฐสภาก่อความวุ่นวาย เพื่อดึงทหารเข้ามาทำให้เกิดความวุ่นวายในสภา เพื่อที่จะอ้างเป็นเหตุในการปิดประชุมสภา แล้วตั้งคณะรัฐมนตรีขึ้นมาใหม่ ดังนั้น เหตุที่อ้างว่า เกิดความวุ่นวายในสภานี้ จึงเป็นวาทกรรมทางการเมืองของกลุ่มพลังเก่าเพื่อสร้างความชอบธรรมทางการเมืองนั่นเอง เพราะหลังจากนั้น คณะรัฐมนตรีชุดใหม่ได้อ้างเหตุนี้แถลงต่อประชาชน อันเป็นการช่วงชิงพื้นที่สังคมอุดมการณ์ก่อน เข้าควบคุมพื้นที่สังคมการเมือง

3.2 การรัฐประหารโดยทหารครั้งแรก 20 มิถุนายน 2476: สิ้นยุคขุนนาง

หลังการรัฐประหารของกลุ่มพลังเก่าโดยพระยามโนปกรณนิติธาดา โดยการได้ประกาศพระราชกฤษฎีกาปิดสภาและงดใช้รัฐธรรมนูญบางมาตราในวันที่ 1 เมษายน 2476 และแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีชุดใหม่แล้ว ต่อมาในวันที่ 20 มิถุนายน 2476 คณะราษฎร (กลุ่มพลังใหม่) โดยพระยาพหลพลพยุหเสนา พร้อมด้วยทหารบก ทหารเรือ และพลเรือน ได้ทำการยึดอำนาจการปกครองประเทศ โดยบังคับให้พระยามโนปกรณนิติธาดา ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี การยึดอำนาจครั้งนี้อ้างเหตุว่าคณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินในขณะนั้นบริหารราชการไม่ถูกต้องครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญ โดยการปิดสภาผู้แทนราษฎรและงดใช้รัฐธรรมนูญหลายบท ภายหลังการยึดอำนาจ พระยาพหลพลพยุหเสนาได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี

กล่าวโดยสรุป การรัฐประหารนี้เกิดจากความขัดแย้งระหว่างกลุ่มพลังเก่าและกลุ่มพลังใหม่ ซึ่งทั้ง 2 กลุ่ม ล้วนเป็นชนชั้นนำทางการเมืองของไทย และกลุ่มพลังใหม่ได้ใช้วาทกรรมทางการเมืองว่า กลุ่มพลังเก่าบริหารบ้านเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขาดความชอบธรรมทางการเมือง อันเป็นการแย่งชิงพื้นที่สังคมอุดมการณ์ก่อนแล้วเข้าควบคุมพื้นที่สังคมการเมือง เมื่อควบคุม 2 พื้นที่นี้ได้ ก็หมายถึงการควบคุมรัฐอย่างสมบูรณ์ และการรัฐประหารนี้ทำให้กลุ่มพลังเก่าฝ่ายขุนนางนิยมกษัตริย์ต้องยุติบทบาทลง

3.3 การรัฐประหาร 8 พฤศจิกายน 2490: อวสานคณะราษฎร

การรัฐประหารครั้งนี้ เป็นการยึดอำนาจของกลุ่มนายทหารนอกประจำการ โดยมีพลโทผิน ชุณหะวัณ เป็นหัวหน้าภายใต้ชื่อ “คณะทหารของชาติ” (กลุ่มพลังใหม่) โดยการรัฐประหารครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนจากนายทุน คือ นายวรการบัญชา (บุญเกิด สุตันตานนท์) เป็นผู้ออกเงินทุนค่าใช้จ่ายในการทำรัฐประหาร ได้นำกำลังทหารเข้ายึดอำนาจจากรัฐบาลของพลเรือตรีถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ ซึ่งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในขณะนั้นให้ลาออกจากตำแหน่ง โดยอ้างสาเหตุที่ทำให้ต้องมีการยึดอำนาจ คือ ข้าราชการมากแพง เศรษฐกิจตกต่ำ รัฐบาลไร้ความสามารถ และไม่สามารถชี้แจงกรณีสวรรคตของรัชกาลที่ 8 ได้ ทอดทิ้งและไม่ให้เกียรติทหาร ซึ่งถือว่าเป็นวาทกรรมของกลุ่มพลังใหม่

เมื่อรัฐประหารสำเร็จ ได้สนับสนุนให้จอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นหัวหน้าคณะรัฐประหาร และให้เป็นผู้บัญชาการทหารแห่งประเทศไทย จอมพล ป. จึงได้ประกาศยุบสภาและยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 และนำร่างรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2490 หรือ “รัฐธรรมนูญฉบับได้ ต่อม” มาใช้ ซึ่งรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้กำหนดให้รัฐสภาประกอบด้วยวุฒิสภาและสภาผู้แทน โดยพระมหากษัตริย์จะทรงแต่งตั้งวุฒิสภา ให้มีจำนวนจำนวนเท่ากับสมาชิกสภาผู้แทนที่มาจาก การเลือกตั้ง และมอบหมายให้นายควง อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อจัดตั้งรัฐบาล การรัฐประหารครั้งนี้ทำให้กลุ่ม คณะราษฎร อาทิ เช่น พลเรือตรีถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ นายปรีดี พนมยงค์ และบรรดาคณะรัฐมนตรีใน คณะรัฐบาล ต้องลี้ภัยทางการเมือง นับเป็นการหมดอำนาจของกลุ่มคณะราษฎร และเป็นการกลับคืน อำนาจของฝ่ายทหารบก

3.4 การรัฐประหาร 6 เมษายน 2491: รัฐประหารเงียบกับการหวนคืนอำนาจของจอมพล ป. พิบูลสงคราม

ต่อมา เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2491 นายทหารในกลุ่มเดิม (คณะทหารของชาติ) ได้เข้าพบ นายควง อภัยวงศ์ ที่ทำเนียบรัฐบาล เรียกร้องให้จ่ายเงินจำนวน 28 ล้านบาท อันเป็นค่าใช้จ่ายระหว่าง เดินทางกลับจากเชียงใหม่ หลังสิ้นสงครามโลกครั้งที่สอง อันเป็นการสร้างวาทกรรมทางการเมืองเพื่อสร้าง ความชอบธรรมให้กับคณะทหารของชาติ ซึ่งนายควง อภัยวงศ์ ไม่ยอมจ่าย กลุ่มนายทหารดังกล่าว จึง บังคับให้นายควง อภัยวงศ์ ลาออก คณะรัฐมนตรีจึงมีมติให้นายควง อภัยวงศ์ ออกจากตำแหน่ง เมื่อวันที่ 8 เมษายน และปลายเดือนเมษายน และคณะรัฐมนตรีมีมติให้จอมพล ป.พิบูลสงคราม เข้าดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี ถือเป็นการรัฐประหารเงียบ ของจอมพล ป.พิบูลสงคราม เพราะได้ควบคุมพื้นที่โครงสร้าง ส่วนบนไว้ก่อนแล้ว เพียงแต่สร้างความชอบธรรมทางการเมืองในพื้นที่สังคมอุดมการณ์

3.5 การรัฐประหาร 29 พฤศจิกายน 2494: การรัฐประหารตนเองเพื่อกระชับอำนาจ ของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม

การรัฐประหารครั้งนี้ต่างจากการรัฐประหารที่ผ่านมา ซึ่งมักจะกระทำโดยกลุ่มคนฝ่ายตรงข้ามกับรัฐบาล (พลังเก่ากับพลังใหม่) แต่ครั้งนี้ จอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ได้วางแผนยึด อำนาจตัวเอง โดยอ้างวาทกรรมภัยคอมมิวนิสต์คุกคามอย่างรุนแรง มีการแทรกแซงเข้ามาในคณะรัฐมนตรี กับรัฐสภา และรัฐบาลไม่สามารถจะแก้ไขเรื่องคอมมิวนิสต์นี้ลงได้ ตลอดจนได้เกิดการทุจริต คอร์รัปชัน มากขึ้นจนเป็นที่วิตกว่าประเทศชาติจะไม่สามารถดำรงอยู่ได้

คณะรัฐประหาร ประกาศยุบคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา ตั้งคณะบริหารประเทศชั่วคราวขึ้น จากนั้นได้แต่งตั้งสมาชิกสภาประเภท 2 และจัดตั้งรัฐบาลบริหารประเทศ มีจอมพล ป. พิบูลสงคราม ดำรง ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในวันเดียวกัน โดยจอมพล ป. พิบูลสงคราม นั้นได้รับการสนับสนุนจาก

สหรัฐอเมริกา (พลังภายนอก) ผ่านทางพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ จากซีไอเอ และจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ผ่านกระทรวงกลาโหมของสหรัฐอเมริกา

3.6 การรัฐประหาร 16 กันยายน 2500: สิ้นสุดยุคจอมพล ป. พิบูลสงคราม กับการกลับมาของกลุ่มนิยมกษัตริย์

เริ่มจาก จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ พลโทถนอม กิตติขจร พลตรีประภาส จารุเสถียร พลตรีศิริ สิริโยธิน และพลอากาศเอกเฉลิมเกียรติ วัฒนางกูร (กลุ่มพลังใหม่) ได้ลาออกจากสมาชิกพรรคเสรีมนังคศิลา ทำให้มีสมาชิกอื่นลาออกตามอีก จำนวน 46 คน อันเป็นเหตุให้พรรคเสรีมนังคศิลา (กลุ่มพลังเก่าของจอมพล ป.พิบูลสงคราม) เริ่มคลอนแคลน จากนั้นจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้จัดตั้งพรรคสหภูมิขึ้น โดยมีนายสุกิจ นิมมานเหมินทร์ เป็นหัวหน้าพรรค ต่อมาในวันที่ 13 กันยายน 2500 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ หัวหน้าคณะรัฐประหาร ในฐานะผู้บัญชาการทหารบก กับคณะทหาร (กลุ่มพลังใหม่) ได้ร่วมกันประชุมเพื่อพิจารณาแก้ไขปัญห่าบ้านเมืองขณะนั้น และเห็นชอบให้เสนอข้อเรียกร้องต่อรัฐบาล 2 เรื่อง คือ ขอให้รัฐบาลลาออกทั้งคณะ เพื่อให้มีการจัดตั้งรัฐบาลใหม่ และให้พลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองและให้เดินทางไปอยู่ต่างประเทศ แต่รัฐบาลไม่ยินยอมตามข้อเรียกร้อง ต่อมา วันที่ 15 กันยายน 2500 ได้เกิดการชุมนุมเปิดไฮปาร์คที่ ท้องสนามหลวงโจมตีรัฐบาลอย่างรุนแรงและกลุ่มผู้ชุมนุม (ปัญญาชนอินทรี) ดังกล่าว ได้เดินขบวนไปพบจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และเรียกร้องให้ขับไล่จอมพล ป.พิบูลสงคราม ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้อาศัยเหตุการณ์นี้ ทำการรัฐประหารภายใต้ชื่อ “ผู้รักษาพระนครฝ่ายทหาร” เมื่อ 16 กันยายน 2500 ภายใต้วาทกรรมว่า “รัฐบาลอันมีจอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ได้บริหารราชการแผ่นดินไม่เป็นที่ไว้วางใจของประชาชน ทั้งไม่สามารถรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองได้” การรัฐประหารครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนจากพลังภายนอกขณะนั้นคือสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นทุนนิยมโลกขณะนั้น

3.7 การรัฐประหาร 20 ตุลาคม 2501: กระชับอำนาจอีกครั้งของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์

การรัฐประหารครั้งนี้เป็นการกระชับอำนาจต่อรัฐบาลหุ่นของตนเอง โดย จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ กับคณะนายทหารชุดเดิมที่ได้ร่วมกันทำรัฐประหาร เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2500 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้นำกำลังทหารเข้ายึดอำนาจการปกครองจากรัฐบาล โดยเรียกตนเองว่า “คณะปฏิวัติ และได้ประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2495 ยกเลิกพรรคการเมือง ยกเลิกรัฐสภา และให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง ออกกฎหมายควบคุมหนังสือพิมพ์ อีกทั้งได้ออกประกาศห้ามชุมนุมทางการเมือง และดำเนินนโยบายปราบปรามคอมมิวนิสต์และอันธพาลอย่างเฉียบขาด การปฏิวัติครั้งนี้ จึงเป็นการยกเลิกการเมืองแบบเดิม คณะปฏิวัติมีอำนาจเต็มที่ในการบริหารประเทศ และประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักรไทยโดยไม่มีกำหนดระยะเวลาและสถานที่ตั้งแต่วันที่ 20 ตุลาคม 2501 เป็นต้นไป การ

รัฐประหารครั้งนี้ จอมพลสฤษดิ์ฯ เพื่อต้องการเข้ามาขับเคลื่อนวาทกรรมของพลังภายนอกสหรัฐอเมริกา ภายใต้คำว่า “การพัฒนา” ด้วยการสนับสนุนงบประมาณจำนวนมหาศาล อันถือได้ว่าเศรษฐกิจเป็นตัวกำหนดนั่นเอง

3.8 การรัฐประหาร 17 ตุลาคม 2514: กระทบอำนาจด้วยการรัฐประหารตัวเอง

การรัฐประหารครั้งนี้ จอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และผู้บัญชาการทหารสูงสุด ได้ทำรัฐประหารตัวเอง สาเหตุจากรัฐบาลไม่สามารถควบคุมเสียงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจาก การเลือกตั้งได้ จึงได้ประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2511 ยกเลิกวุฒิสภา สภาผู้แทนราษฎร และคณะรัฐมนตรี กำหนดให้หัวหน้าคณะปฏิวัติเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของข้าราชการทหารและข้าราชการพลเรือน และประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร ห้ามมิว่าสมุททางการเมืองตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป และยกเลิกพระราชบัญญัติพรรคการเมือง 2511 และได้จัดตั้ง “สภาบริหารคณะปฏิวัติ” ขึ้น เพื่อทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ โดยมีจอมพลถนอม กิตติขจร เป็นประธานสภาบริหารคณะปฏิวัติ ต่อมาวันที่ 15 ธันวาคม 2515 คณะปฏิวัติได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2515 ในระหว่างร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวร และได้มีการจัดตั้งสภานิติบัญญัติแห่งชาติขึ้น เพื่อทำหน้าที่ออกกฎหมายและอนุมัติร่างรัฐธรรมนูญที่คณะรัฐมนตรีเสนอมาให้พิจารณา และมีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐบาลได้ แต่ห้ามอภิปรายหรือซักถามเพิ่มเติม แต่ไม่มีอำนาจเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี และรัฐธรรมนูญฉบับนี้ห้ามรัฐมนตรีเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จากนั้น สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้มีมติให้จอมพลถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี การรัฐประหารครั้งนี้เป็นเพียงการกระทบอำนาจของจอมพลถนอมฯ เพื่อจัดการกลุ่มพลังในรัฐสภา ซึ่งไม่สามารถควบคุมได้ จึงใช้การใช้อำนาจตนเองคืออำนาจรัฐเข้าควบคุมกลไกรัฐในพื้นที่สังคมการเมือง

3.9 การรัฐประหาร 6 ตุลาคม 2519: การกลับมาของรัฐพันลึก

หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 นิสิต นักศึกษา ประชาชน (กลุ่มพลังใหม่) ฝ่ายประชาธิปไตยเฟื่องฟูอย่างมาก ได้มีกลุ่มมวลชน (ปัญญาชนอินทรีฯ หรือปัญญาชนจัดตั้งของกลุ่มพลังใหม่) เกิดขึ้นมากมาย เช่น สหพันธ์ชาวนาชาวไร่ สหภาพแรงงาน ตัวแทนของกลุ่มคนที่ถูกกดขี่ได้ออกมาเรียกร้องความยุติธรรม กรรมกรมีการนัดหยุดงานเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับฝ่ายคอมมิวนิสต์ในเอเชียอาคเนย์ได้มีชัยต่อฝ่ายโลกเสรี และ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช นายกรัฐมนตรีขณะนั้นได้เปลี่ยนนโยบายต่างประเทศมาคบกับฝ่ายคอมมิวนิสต์ และยังให้ทหารอเมริกันที่เข้ามาตั้งฐานทัพในไทยออกไปจากประเทศ ทำให้ทหารสายเหยี่ยว และฝ่ายขวาไม่พอใจนโยบายนี้ (กลุ่มพลังเก่า) ประชาชนถูกทำให้เกิดความหวาดกลัวคอมมิวนิสต์ ทั้งยังกล่าวหาว่าขบวนการนิสิต นักศึกษา ชาวนาและกรรมกรจะเป็นแนวร่วมของคอมมิวนิสต์ (วาทกรรมของพลังเก่า) มีการจัดตั้งขบวนการต่อต้านขึ้นมา เช่น กลุ่มนวพล กลุ่มกระหังแดง กลุ่มลูกเสือชาวบ้าน ชมรมวิทยุเสรี กลุ่มดังกล่าวก่อตั้งมาเพื่อความรุนแรง เมื่อฝ่ายขวามีความพร้อมจึงได้

มีการสร้างจุดปะทะขึ้นคือ ในวันที่ 19 กันยายน 2519 จอมพลถนอม กิตติขจร ได้เดินทางกลับไทยเพื่อบวชเป็นพระภิกษุ ทำให้เกิดการชุมนุมประท้วงขับไล่ได้เกิดขึ้นในหลายจังหวัด ต่อมาได้พบศพชาย 2 คน ถูกแขวนคอข้างถนนที่นครปฐม มีความเชื่อว่าเป็นฝีมือของตำรวจ เพราะผู้ตายทั้งสองเป็นผู้ไปปิดโปสเตอร์ประท้วงพระถนอม ทำให้นักศึกษานำกรณีนี้ไปแสดงเป็นละครที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งต่อมาหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์และดาวสยาม ได้ลงภาพการแสดงการแขวนคอบนเวที ฝ่ายขวาจึงสร้างวาทกรรมกล่าวหาว่าเป็นการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ เพราะเป็นการแต่งหน้าเหมือนองค์รัชทายาท จากนั้น มีกลุ่มคนติดอาวุธเข้าร้ายล้อมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมีการใช้ความรุนแรงถึงขั้นยิงระเบิดเอ็ม 79 เข้าไปในธรรมศาสตร์ ตำรวจตระเวนชายแดน ลูกเสือชาวบ้าน กระทั่งแดง และกลุ่มอันธพาลก็บุกกรูเข้าไปทำร้าย นิสิตนักศึกษาบาดเจ็บล้มตายเป็นจำนวนมาก ต่อมาคณะทหาร “คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน” นำโดย พลเรือเอกสงัด ชะลออยู่ ได้ยึดอำนาจการปกครอง และได้ประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517 และได้ใช้คำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินเป็นกฎหมายในการปกครองประเทศชั่วคราว และได้ประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร ห้ามมิว่าสมุททางการเมืองตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป ห้ามออกจากบ้านในเวลา 24.00 น. ต่อมาคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินได้มอบอำนาจให้ฝ่ายพลเรือนเข้ามาจัดตั้งรัฐบาล โดยมีนายธานินทร์ กรัยวิเชียร เป็นนายกรัฐมนตรี เชื่อกันว่าการรัฐประหารครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนจากทุนนิยมโลกสหรัฐ เพื่อตอบโต้ต่อกรณีย้ายฐานทัพสหรัฐ โดยผ่านทาง กอ.รมน.และพลตำรวจเอกวิชัย ยะสวัสดิ์ มาทำการจัดตั้งกลุ่มนวพล และลูกเสือชาวบ้าน

3.10 การรัฐประหาร 20 ตุลาคม 2520; การเข้ามาของทหารสายพิราบ

รัฐบาลนายธานินทร์ กรัยวิเชียร (กลุ่มพลังเก่า) หรือ รัฐบาลหอยที่มีเปลือกหอยคุ้มครองจากคณะ รสช. นั้น เป็นรัฐบาลขวาตกขอบต่อต้านคอมมิวนิสต์อย่างสุดขั้ว จนคณะ รสช. ก็อึดอัดกับนโยบายของรัฐบาลนายธานินทร์ จนกระทั่งในวันที่ 20 ตุลาคม 2520 ก็มีการรัฐประหารจากคณะปฏิวัติ (กลุ่มพลังใหม่) ทำการยึดอำนาจการปกครองประเทศ โดยอ้างเหตุผลของการปฏิวัติว่าสถาบันพระมหากษัตริย์ตกอยู่ในภาวะที่ประชาชนส่วนใหญ่รู้สึกกังวล การบริหารราชการแผ่นดินไม่มีผลสืบหน้าข้าราชการมีความรู้สึกท้อในการปฏิบัติราชการ ประชาชนเกิดความแตกแยกความคิดเห็นและความสามัคคีอย่างกว้างขวาง เสรีภาพในการมีส่วนร่วมถูกปิดกั้น การพัฒนาระบบประชาธิปไตยไม่ได้เป็นไปในทิศทางความต้องการของประชาชน ในด้านเศรษฐกิจ ค่าครองชีพเพิ่มสูงขึ้นมาก การลงทุนจากต่างประเทศก็ลดลง การว่างงานเพิ่มมากขึ้น (วาทกรรมของกลุ่มพลังใหม่) หลังจากการยึดอำนาจสำเร็จ คณะรัฐประหารได้มอบหมายให้พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เป็นนายกรัฐมนตรี และมีประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2519 โดยประกาศใช้รัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2520 ซึ่งรัฐธรรมนูญ กำหนดให้มีสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภาและสภาร่างรัฐธรรมนูญ พร้อมกับ

ให้มีสถานโยบายแห่งชาติมีฐานะเหนือกว่าสถานะนิติบัญญัติแห่งชาติและคณะรัฐมนตรี การรัฐประหารครั้งนี้ กลุ่มพลังใหม่ได้รับการสนับสนุนจากทุนนิยมโลกสหรัฐอเมริกา เนื่องจากพลเอกเกรียงศักดิ์ เป็นนายทหารสายพิราบ มีความใกล้ชิดกับสหรัฐอเมริกา (พลังภายนอก) อย่างมาก

3.11 การรัฐประหาร 23 กุมภาพันธ์ 2534: ความพยายามกลับมาอีกครั้งของ นายกรัฐมนตรีคนนอก

คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ หรือ “คณะ รสช.” โดนการนำของพลเอกสุนทร คงสมพงษ์ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด (กลุ่มพลังใหม่ซึ่งเป็นชนชั้นนำภาครัฐและชนชั้นนำอนุรักษนิยม) ได้เข้ายึดอำนาจการปกครองจากรัฐบาลของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ (กลุ่มพลังเก่าซึ่งเป็นกลุ่มการเมือง) นายกรัฐมนตรี ภายหลังจากยึดอำนาจ คณะ รสช. ได้มีการประกาศใช้ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2534 แทน และแต่งตั้งให้นายอานันท์ ปันยารชุน (ตัวแทนกลุ่มอนุรักษนิยม) เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อจัดตั้งรัฐบาลใหม่

ต่อมารัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุน ได้จัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2535 ภายใต้ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2534 ผลการเลือกตั้งปรากฏว่า พรรคสามัคคีธรรม ได้รับคะแนนเสียงสูงสุด โดยมีการรวมตัวของพรรคการเมือง 5 พรรค เพื่อจัดตั้งเป็นรัฐบาล และเสนอชื่อ นายณรงค์ วงศ์วรรณ หัวหน้าพรรคสามัคคีธรรม เป็นนายกรัฐมนตรี แต่ไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากนายณรงค์ วงศ์วรรณ ต้องมัวหมองเรื่องถูกประเทศสหรัฐอเมริกา ดอออกวีซ่าให้เข้าประเทศ กรณีสงสัยว่ามีส่วนพัวพันกับการค้ายาเสพติด (วาทกรรมทางการเมืองของกลุ่มพลังอนุรักษ) ร่วมมือกับพลังภายนอก ทำให้พรรคการเมืองทั้ง 5 พรรค สนับสนุนให้พลเอกสุจินดา คราประยูร เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เหตุการณ์ดังกล่าว นำไปสู่การชุมนุมคัดค้านคนนอกเป็นนายกรัฐมนตรี (ปัญญาชนจัดตั้ง) ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง จนเกิดเหตุการณ์ “พฤษภาทมิฬ” ระหว่างวันที่ 17-21 พฤษภาคม 2535 โดยประชาชนได้ชุมนุมเรียกร้องให้พลเอกสุจินดา คราประยูร ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ถือเป็นความขัดแย้งของชนชั้นนำอีกครั้งของกลุ่มชนชั้นนำภาครัฐ (พลังใหม่) กับกลุ่มอนุรักษนิยมกษัตริย์ (พลังเก่า)

3.12 การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549: การกลับมาของวงจรอุบาทว์

การรัฐประหารครั้งนี้ มีพลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน ผู้บัญชาการทหารบก เป็นหัวหน้า (ตัวแทนกลุ่มชนชั้นนำภาครัฐและกลุ่มอนุรักษ) โดยอ้างวาทกรรมทางการเมืองถึงสาเหตุของการยึดอำนาจครั้งนี้ว่า การบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลทักษิณฯ (กลุ่มพลังประชาธิปไตยหรือกลุ่มพลังใหม่) ได้ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง แบ่งฝาย ทำให้คนในชาติขาดความสามัคคีอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนในประวัติศาสตร์ชาติไทย ต่างมุ่งหวังเอาชนะด้วยวิธีการหลากหลายรูปแบบ และมีแนวโน้มว่าจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น และการบริหารราชการแผ่นดินไปในทางทุจริตประพฤติมิชอบอย่างกว้างขวาง หน่วยงานองค์กรอิสระ ถูกครอบงำทางการเมือง ไม่สามารถสนองตอบเจตนารมณ์ตามที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

ทำให้การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเกิดปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ตลอดจนหมิ่นเหม่ต่อการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพองค์พระมหากษัตริย์

หลังการยึดอำนาจ คปค. ได้ประกาศกฎอัยการศึก และได้ประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ทำให้วุฒิสภา สมาชิกวุฒิสภา คณะรัฐมนตรี และศาลรัฐธรรมนูญ สิ้นสุดลง ต่อมาได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2549 จนกว่าจะมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ และได้มอบหมายให้ พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเพื่อจัดตั้งรัฐบาลใหม่ การรัฐประหารครั้งนี้ มีการวิเคราะห์ว่าอาจได้รับการสนับสนุนจากพลังภายนอกสหรัฐอเมริกาทุนนิยมโลกไม่มากนักน้อยเพราะไม่เชื่อมั่นว่ารัฐบาลทักษิณฯ จะพยายามหันออกจากสหรัฐอเมริกาไปร่วมมือใกล้ชิดกับจีนหลายประการ

3.13 การรัฐประหาร 22 พฤษภาคม 2557: โค่นล้มระบอบทักษิณฯ ของรัฐพันลึก

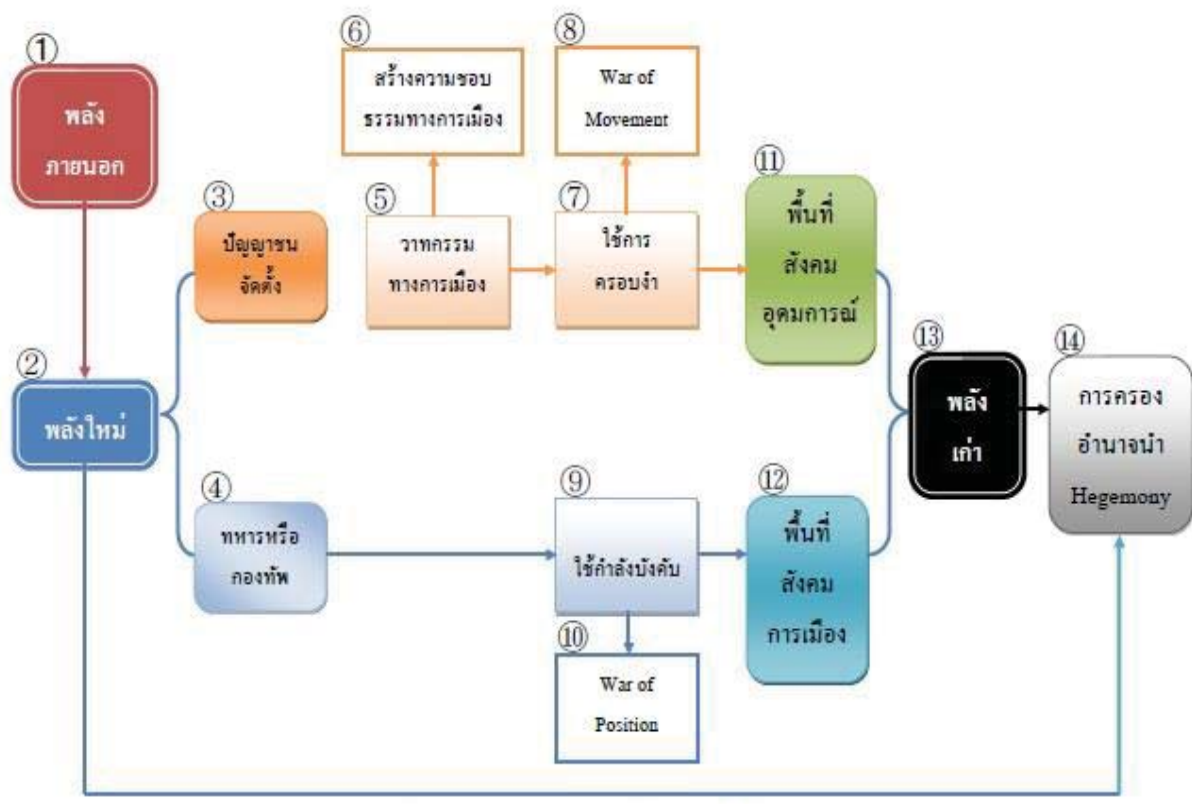
นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นำพรรคเพื่อไทย (กลุ่มพลังใหม่ประชาธิปไตย) ชนะการเลือกตั้งในปี 2554 และสามารถจัดตั้งรัฐบาลได้ ต่อมารัฐบาลได้เสนอร่าง พ.ร.บ.นิรโทษกรรมฯ (หรือ พรบ.นิรโทษกรรมสุดซอย วาทกรรมของฝ่ายพลังเก่า) จึงได้รับการต่อต้านจาก “กลุ่ม กปปส.” โดยนายสุเทพ เทือกสุบรรณ (ปัญญาชนจัดตั้ง) จนนางสาวยิ่งลักษณ์ ต้องประกาศยุบสภาเพื่อให้เลือกตั้งใหม่ แต่ปรากฏว่าการเลือกตั้งไม่เรียบร้อยเนื่องจากได้รับการต่อต้านจากกลุ่ม กปปส. และต่อมาศาลรัฐธรรมนูญ (ปัญญาชนจัดตั้งกลุ่มพลังเก่า) ได้สั่งให้การเลือกตั้งเป็นโมฆะ ประกอบกับนางสาวยิ่งลักษณ์ ได้ถูกศาลสั่งขาดคุณสมบัติเรื่องการแต่งตั้งโยกย้ายไม่ชอบกระทบถึงการปฏิบัติหน้าที่รักษาการนายกรัฐมนตรี ทำให้รัฐมนตรีที่เหลือเลือก นายนิวัฒน์ธำรง บุญทรงไพศาล เป็นนายกรัฐมนตรีรักษาการ ต่อมา คณะ คสช. (กลุ่มพลังเก่า ชนชั้นนำภาครัฐ) โดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้ทำการรัฐประหาร ยกเลิกรัฐธรรมนูญ 2550 จัดทำรัฐธรรมนูญชั่วคราวจัดตั้งรัฐบาลบริหารประเทศจนถึงปัจจุบัน การรัฐประหารครั้งนี้ได้รับการต่อต้านจากทุนนิยมโลกอย่างมาก แต่กลุ่มพลังเก่า ก็ยังสามารถเข้าไปพึ่งทุนนิยมโลกใหม่คือเงินอย่างเต็มตัว

2. ตัวแบบการรัฐประหารกับการเมืองไทย

การรัฐประหาร ในประเทศไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ล้วนแล้วแต่เกิดจากการแย่งชิงอำนาจของชนชั้นนำ ไม่ได้เกิดจากการขัดแย้งทางชนชั้นเลย แต่เกิดจากกลุ่มชนชั้นนำที่เป็นกลุ่มพลังเก่า กับกลุ่มพลังใหม่ หากกลุ่มพลังใดได้ครอบครองอำนาจรัฐอยู่ อีกกลุ่มพลังก็จะพยายามเข้าแย่งชิงอำนาจปกครอง โดยใช้ยุทธวิธีสนับสนุน “กลุ่มปัญญาชนจัดตั้ง” (Organic Intellectuals) ขึ้นมาคัดค้านโต้แย้งกลุ่มที่ครองอำนาจนำอยู่ โดยการตอบโต้ด้วยแนวอุดมการณ์ วัฒนธรรม เพื่อแย่งชิงพื้นที่สังคมอุดมการณ์ หรือที่เรียกว่า “War of Movement” และเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ จึงใช้ “วาทกรรม” เช่น วาทกรรมเรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน เติ้ลฉ้อการรัฐสภา แทรกแซงองค์กฤษฎีการ หรือสมัชชาปฏิวัติก็เรื่องผู้ปกครองมีสติวิปลาส เป็นต้น

วาทกรรมเหล่านี้จะเป็นเครื่องมือในการทำลายความชอบธรรมของฝ่ายครองอำนาจนำต่อประชาชน จนประชาชนและสังคมเชื่อและคล้อยตาม ก็หมายถึงว่าสามารถครอบงำพื้นที่สังคมอุดมการณ์นี้ได้ จึงจะรุกเข้าพื้นที่สังคมการเมือง กลไกของรัฐก็จะปล่อยเกียรติว่างไม่ให้ความร่วมมือกับผู้ปกครอง ถึงตอนนี้แหละทหารก็จะใช้กำลังบังคับโดยเข้ามาทำการรัฐประหารยึดอำนาจจากรัฐบาล หรือเรียกว่า “War of Position” เพื่อแย่งชิงพื้นที่สังคมการเมือง อย่างไรก็ตามการทำสงครามแย่งชิงทั้งสองพื้นที่ ปัจจัยสำคัญที่ต้องคำนึงถึงการเริ่มทำสงครามก็คือ ระบบเศรษฐกิจ เพราะต้องเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลก เพราะอาจจะได้รับการต่อต้านจากทุนนิยมโลกได้ เช่น การกีดกันการค้า ฯลฯ ดังนั้น หลายครั้งในการรัฐประหารในเมืองไทย จะต้องได้รับการสนับสนุนจากพลังภายนอกจึงจะสามารถ “ครองอำนาจนำ” ได้อย่างแท้จริง

ตัวแบบ “การรัฐประหารกับการเมืองไทย” 15

ภาพ 2 ตัวแบบ การรัฐประหารกับการเมืองไทย

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ ซึ่งจะต้องมีการศึกษาวิจัยต่อไป ซึ่งผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้ศึกษา เรื่อง แนวทางหรือตัวแบบการขจัดวงจรอุบาทว์ทางการเมืองไทย

เอกสารอ้างอิง

- กุลลดา เกษบุญชู มีดี. (2549). ทุนนิยมอังกฤษกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 19. *ฟ้าเดียวกัน*, 4(4), 94-109.
- กุลลดา เกษบุญชู มีดี. (2556). กระบวนการเข้าสู่ความเป็นสากลของระบบทุนนิยมและลัทธิเสรีนิยมใหม่, *วารสารสังคมศาสตร์*, กรุงเทพมหานคร, คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิตติภัทร พูนขำ. (2556). ทฤษฎีเศรษฐกิจศาสตร์การเมืองระหว่างประเทศแนววิพากษ์ กุลลดา เกษบุญชู มีดี กับ ตำแหน่งแห่งที่ทางวิชาการในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ. *วารสารสังคมศาสตร์*, 43(2), 44-65.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2552). รัฐ. กรุงเทพฯ: สถาบันนโยบายการศึกษา.
- ธำรงค์ดี เพชรเลิศอนันต์. (2550). "ข้ออ้าง" การปฏิวัติ - รัฐประหาร - กบฏในเมืองไทยปัจจุบัน: บทวิเคราะห์และเอกสาร. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2549). *การเมืองไทย สมัยพระนารายณ์*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2550). *การเมืองไทยสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- เพลิง ภูผา. (2559). *13 รัฐประหารยึดอำนาจ บทเรียนประชาธิปไตยไทย*. กรุงเทพฯ: สยามความรู้.
- โรม บุนนาค. (2549). *คู่มือรัฐประหาร*. กรุงเทพฯ: ส.เอเชียเพรส (1989) จำกัด.
- ศักดิ์ภัท เชาวน์ลักษณ์สกุล. (2557). *การสร้างรัฐ-ชาติสยาม กับ การควมรวมนครรัฐในล้านนาสมัยรัชกาลที่ 5*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สนั่น เหล่าประวัติชัย. (2558). *รูปแบบการแก้ไขความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2550). *การรัฐประหารในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร..
- สุชิน ตันติกุล. (2557). *รัฐประหาร 2490*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- สุรชาติ บำรุงสุข. (2558). *เสนาริปไตย: รัฐประหารกับการเมืองไทย*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- อุดม ตะนังสูงเนิน. (2535). *พัฒนาการทางการเมืองในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: เอ บี ดี ซี กรุ๊ปการพิมพ์.
- Cox, Robert, W. (1986). *Social force, states. And word orders: Beyond international relations theory. In Neorealism and its critics*. New York: Columbia University Press.
- Foucault, M. (1978). *The history of sexuality: An introduction*. New York: Vitage Books.
- Foucault, M., & Sheriden, A. (1972). *The archaeology of knowledge*. New York: Panthcon Book.
- Glassman, Jim. (2004). *Thailand at the margins: Internationalization of the state and the transformation of labour*. London: Oxford University Press.